

A krónikás vallomása életről, családról, hivatásról

„Akasztják a hóhért”

Furcsa, érdekes helyzet az, amibe a Biatorbágyi Krónika felelős szerkesztője és kiadója került. „Akasztják a hóhért” – mondja a népnyelv hasonló esetekre. A lap igyekszik megszólaltatni azokat, akik a képviselő-testület döntése alapján elnyerik a „Biatorbágyi Nagyközségért” kitüntetését. Az idén Horváth Imre lapkiadónak, szerkesztőnek, közéleti személyiségnek ítélték oda ezt a rangos elismerést „a Biatorbágyi Krónika és más hagyományápoló, helytörténeti és helyismereti művek kiadásáért, gondozásáért, továbbá a Biatorbágy érdekében végzett egyéb közéleti tevékenységéért”.

Felmerült bennem a kérdés: vajon illik-e mindezt itt, a Krónika hasábjain nagydobra verni. Majd úgy gondoltam, az újság lassan tízesztendő múltja, nagykorúvá válása megér egy személyes hangvételű beszélgetést. A lapkészítés körüli gondolatokról, a hivatásról, a nyughatatlan lélekről és egy család nem szokványos vállalkozásáról.

– *Ha ma valaki a Krónika szerkesztőségébe, azaz lakásodra látogat, az udvaron még láthat olyan eszközöket, melyek kerámia készítését szolgálják. Azt talán néhányan tudják, hogy ez volt a korábbi foglalkozásod. Az viszont kevésbé ismert, hogy miképp lett a keramikusból újságíró?*

– Az eredeti foglalkozásom, végzettségem kertész. (A kertészeti iskolában tanultam meg fotózni.) Évekig dolgoztam a fővárosban, parkfenntartási munkát végeztem. Többek között a Kádár-villa előtt is nyírtam a fűvet, metszettem a fákat, szedtem a szemetet. A katonáskodás után Petovári István Tópart utcai műhelyében tanultam ki a keramikus mesterség alapjait. Idővel saját műhelyt építettem, mely ma is működőképes. Habán kerámiát készítettem. Az újságírás felé az első lépcső a közélet volt, melybe mint elégedetlen szülő csöppentem bele. Problémák mutatkoztak a biai általános iskola működésében, ami engem azért érdekelt, mert az én gyermekeim is itt tanultak. Hamarosan a gondokról hasonlóképp vélekedő és tenni akaró társakat találtam Palovics Lajos, Márczis Márta, Szakácsné Hetes Zsuzsa személyében. Egy kis csapat jött létre, mely sok mindenbe lelkesen belekezdett. Az országban elsőként iskolaszéket alapítottunk. Más kérdés, hogy mivel valódi döntési jogosítványokkal rendelkező svájci mintájú iskolaszéket szeretünk volna létrehozni, és a példa országos elterjesztését szorgalmazni – többek között a pedagógus szakszervezet tiltakozása miatt –, nem vállalták fel a kultuszminiszterek, és az azóta törvényi szabályozást nyert iskolaszékek nem is így működnek. Az iskolaszék mellett bekapcsoltam a Biatorbágyi Tájvédelmi Kör és a Zsámbéki-medence Tájvédelmi Klub munkájába. Hamarosan jött az ötlet: indítsunk regionális újságot, a Nyakast. Az alapító tagok között, mint fotós, én is jelen voltam. Megtetszett az újságíró szakma, elvégeztem az Esztergomi Tanítóképző Főiskola kielevezett felsőfokú szaktanfolyamát.

– *Számomra mindebből úgy tűnik: rád az örökös nyughatatlanság a jellemző. Ha nem így lenne, talán most is napi nyolc órában nyírnád a fűvet valahol.*

– Már gyermekkoromban sem tudtam egy helyben maradni. Szegfű tanító néni,

Nézics tanár néni látva ezt, ha valamiben segídkezni kellett, például az iskolai kiránduláshoz el kellett hozni a vonatjegyeket a vasútállomásra, általában engem küldött. Ez a nyughatatlanság később másképp jelentkezett. Alapvetően alkotó embernek érzem magam. Próbálkoztam korábban olajfestmények készítésével. A fotózásban pedig komolyabb, országos sikereim is voltak. Am a legfontosabb, hogy igyekszem megtalálni a kézzelfogható dolgok létrehozásának, tehát az alkotásnak a lehetőségét.

Biatorbágyiaknak biatorbágyiakról

– *Milyen elképzelésekkel, gondolatokkal indítottad útjára 1991 januárjában a Biatorbágyi Krónikát?*

– Semmi más szándékom nem volt, minthogy készítsünk egy jó minőségű, helyben élőkrol helyben élőknek szóló újságot. A helyzet, a lehetőség adott volt, nem hagyhattam kihasználatlanul. Ennek ellenére a lap alapítása nem volt igazán tudatos lépés. Egyszerűen arra gondoltam: foglalkozni kell a kérdéssel. Erzsivel – feleségemmel – persze előtte alaposan átbeszéltünk mindent. Tisztában voltunk azzal is, hogy a Krónika nem olyan vállalat, amit elindít az ember, aztán hónapok múlva meggondolja magát. Egyértelmű volt: ezt a lapot, ha nekikezdünk, hosszú ideig, akár ötven évig készítenünk kell.

– *Hogyan készült az első szám?*

– Egy ösörög, az Uvatervnél leselejtezett, több mint húszkilós Remington írógéppel. Az oldalakról a tördelő számára tükröt készítettünk, a grafikákat kézzel rajzoltuk. Terveim alapján a lap címsorát Müllner János öntötte formába. Az első, tizenkét oldalas szám a jelenleginél jóval kisebb példányszámmal 52 ezer forintba került. Akkor ez számomra nagy pénz volt. Kifizetését több hónapra ífj. Ébner Tibor előlegezte meg. Az első idő veszteségei ellenére folyamatosan fejlesztettem saját forrásból. Mindent, amit magunk el tudunk készíteni, megcsináltunk, hogy spóroljunk. A nyomdai előkészítést kezdetben az Intergraf Kft. végezte. Főleg itt lestem el a fogásokat – a segítőkészségüknek köszönhetően –, illetve korábban a Nyakast készí-

tő Közművelődési Információs Vállalatnál. Az írógépet egy szám erejéig felváltotta a Commodor 64-es, ma már múzeumba való számítógép. Később vásároltam egy fejlettebb, 286-os gépet, Kelemen Gáspár munkahelyi segítségének köszönhetően megismerkedhettem a tördelőprogram rejtelmeivel. Arra törekedtem, hogy az újság készítésének minél több fázisát magam végezzem el. Közben pénzkereset után kellett nézni, mert egy helyi lap nem egy nagy nyereségű gazdasági vállalkozás. Ma, közel egy évtized után már némi jövedelmet termel a Biatorbágyi Krónika, ám az nem biztosít megélhetést. Az újsággal együtt szakmát is váltottam. Tördelőszerkesztőként dolgozom, nyomdagépet vettem, lapok, kiadványok sokaságát készítjük.

– *Felépült tehát a lap köré egy vállalkozás, aminek működtetésében ma már szinte az egész család részt vesz. Fokozatosan fertőzted meg őket, vagy rögvest rájuk ragadtak a mániáid?*

– Mint már említettem, feleségem kezdetől fogva támogattott. A lap indulása után néhány hónappal azonban már átcsaptak fejem fölött a hullámok. Át kellett vállalnia a feladatok egy részét, hogy én újabba kezdhessek. Senkit nem erőszakoltam a családtagjaim közül arra, hogy vegyen részt a munkában. Saját maguk kapcsolódtak be, a fiam kezdi átvenni a tördelés egy részét, a lányom könyvkötészetet tanul. Ha egy kiadvány kikerül a nyomdagép alól, ha kell, éjszaka nekiállunk, összehordjuk, hajtogatjuk. Ebben édesanyám is részt vesz, megneheztel, ha nem hívjuk segíteni. De ő az élő helytörténeti lexikonom is.

– *Írott nyoma van annak, hogy az elmúlt tíz év során többször megfordult benned a gondolat: abbahagyod, nem csinálod tovább...*

– Csakugyan voltak holtpontok. A jó értelemben vehető megszállottság túllendíti ezeken az embert. Az ilyen pillanatoknak sokszor a fáradtság az oka. 1991 januárja óta minden hónapban megjelent a Krónika. Nem volt kihagyás, vagy összevont szám. Készítettünk viszont két különszámot, és hat regionális kiadást. Rosszkedvet okozott számomra sokszor a visszhangtalanság, mások közömbössége, igénytelensége, döntési helyzetben lévők tétlenkedése, tartózkodása. Elkeserítő, amikor olyanok fogalmaznak bírálatokat a különböző ügyekkel kapcsolatban, akik egyébként nem tesznek semmit a községért, nem is ismerik a valós állapotokat. De amikor ezzel kapcsolatban gondolataimat a lapban közzéteszem, nem a lapszerkesztés befejezésére készülök. Inkább talán arra várok, hátha felrázok valakit, valakitket, vagy a problémák megoldásában segítő kezet nyújtók lépnek színre. Hátha más is akarja azt, amit

én: a közélet tisztaságát, Biatorbágy fejlődését.

– Az elutasításban némelykor közrejátszhat az is: nem arról vagy híres, hogy a lap hasábjain visszariadnál esetek, tettek kipelengézésétől. Van olyan vélemény is, hogy a helyi lap ne foglaljon állást, inkább informáljon, tudósítson.

– Tegye ezt is, azt is. De a véleményalkotó újságírásnak igenis van helye, a magyar zornaliztika nagy tradíciókkal rendelkezik e téren. Egyet nem szabad: úgy csinálni, mintha tudósítanék, eközben pedig valójában véleményt mondok.

„Helyi érdekű hazaszeretet”

– Hallottam olyan megállapítást is, hogy a Biatorbágyi Krónika helyi viszonylatban kormánypárti lap, vagyis az 1990 óta nagyjából változatlan faluvezetés kritikátlan szolgáltója.

– Sajátos műfaj a helyi lapgyártás. Az írások visszhangja gyakran százsorosra, ezerszeresre annak, ami például egy országos napilapnál tapasztalható. Az olvasó, a cikkek szereplője szembejön az utcán, az ember saját bőrén tapasztalja a felvetett problémákat. Ezért én úgy gondolom, a mi feladatunk az ügyek segítése. Ha észlelünk egy problémát, nem a szenzációhajhászás a feladatunk, hanem a megoldás keresése. Persze, ha ennek ellenére sem mozdul semmi, minden jogalapunk megvan arra, hogy kiabáljunk. E segítő szándékot téveszthetik össze a „kormánypártisággal”. De az önkormányzatiság is mást jelent a jogalkotó, mást a hatalom és mást az én számomra. Az én értelmezésemben az önkormányzás önnön magunk kormányzását jelenti, melyben mindenkinek részt kellene vállalnia. Ezt a községünk egészének érdekeit szolgáló „kormányt” – önmagunk kormányzását – pártoljuk.

– Azt hiszem, ezen a ponton érdemes meghatározni azt is: mit jelent a lap fejlődésén olvasható szó, a lokálpatriotizmus?

– Ez egy idegen szó, ám jobbat nem találtam annak összefoglalására, amiről eddig beszéltünk. Talán legpontosabban „helyi érdekű hazaszeretetnek” lehet fordítani. Ez a szó a lap „ars poeticája”, ezért viseli a címlapon. Utólag visszatekintve az elmúlt évekre: végig következetesen arra törekedtem, hogy azokat az értékeket összegyűjtsem, a figyelem középpontjába állítsam, melyekre büszkék lehetünk Biatorbágyon. Ez az a feladat, amire a Krónika leginkább hivatott.

– Mint minden más jelzőt, a lokálpatrióta szót is sokan, sokféleképp használják...

– De azokra illik igazán, akik nemcsak beszélnek, hanem cselekszenek is. Ez mindent kifejez, nem érdemes tovább ragozni.

Közvélemény-formálás, tudatformálás

– Mennyire érzed közvélemény-formálónak a lapot?

– Nem törekvésem a közvetlen közvélemény-formálás. A napi történekekről adott

információkból mindenki kialakíthatja a véleményét, vagy vitakozhat az enyémmel és másokéval. Az idő dönti el sokszor mi volt helyes. Amire viszont következetesen törekszünk, az a tudatformálás. Azokat az értékeket tudatosan halmozzuk fel, melyek egy biatorbágyi számára fontosak lehetnek. Ezeket megismerve, a gyerekek már ezeket megtanulva válhatnak igazi biatorbágyivá. Hogy példát említek: általunk lett újra ismertté Karikó János vagy a Vladár család, műemlékeink, természeti kincseink leírása..., melyek akár a helyi tananyag részét képezhetnék. Több szakdolgozat irodalomjegyzékében szerepel már a Krónika, mint forrás.

– A néhez pillanatokról már sokat szoltunk. Most idézzünk fel olyan eseteket, amikor úgy érezted, a munkát folytatni mégiscsak érdemes.

– Egyszer, mikor a lap hasábjain keseregtem, levelet küldött egy több éve itt élő olvasó. Azt írta: azóta érzi igazán biatorbágyinak magát, mióta a Krónikát forgatja. Vagy említhetném a Németországból érkező üzenetet is: „a szülőföldről érkező Krónika olyan nekünk, mint a Biblia”. Ezek egy olyan visszajelzések, melyek erőt adtak a folytatáshoz. Most a községi kitüntetés nyújt egy időre feltöltődést. Főként a közmegebecsülés, melyet a díj odaítélése je-

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Engedjék meg, hogy néhány szót szóljak. Szeretném megköszönni e díjat.

Először is a Teremtőnek, aki erőt, tehetséget és lehetőséget adott ahhoz, hogy munkálkodhassak Biatorbágyért.

Megköszönöm az engem jelölőknek, hogy érdemesnek tartottak a díjra.

Köszönöm a képviselő-testület tagjainak, kik megválasztották, hogy a millennium évében érhetett e tisztesség.

Köszönöm azoknak is, akik esetleg nem szavaztak meg személyemet. Ez segít, hogy ne bízzam el magam, van még tennivaló.

Köszönöm barátaimnak, munkatársaimnak a segítségét, és köszönöm családomnak a segítő türelmét.

Közülük is kiemelten feleségemnek. Aki nemcsak a háteret biztosította tevékenységemhez, hanem sok-sok feladatot át is vállalt, hogy én újabbakba kezdhessek. Ezért, most itt a nyilvánosság előtt szeretném ezt neki megköszönni.

* * *

E díjjal egy pénzjutalom is jár. Úgy gondolom, e pénz közösségi célokat kell, hogy szolgáljon. Hiszen tennivaló van bőven. Például a méltatlan állapotban lévő torbágyi Kálvária rendbetele, vagy Karikó János születésének jövő évi, 150. évfordulója megünneplésének előkészítése.

Ezért e borítékot szeretném átadni a Biatorbágy Kultúrájáért Alapítványnak, melynek kuratóriuma majd dönt, hogy mely célra fordítja. Az összeg messze nem elég egyik említett feladat megvalósítására sem. Így ez legyen vetőmag, amelyik ha jó talajba kerül, s kicsirázva gondos kezek ápolják, kalászt bonthat majd.

lent, és melyet annak átkvételekor éreztem. Külön örülök annak, hogy a képviselő-testület nem a lapot ismerte el, hanem az általa teremtet, felmutatott értékeket, és a más téren végzett közéleti tevékenységemet. Ha a lapot dicsérték volna a képviselők, akkor bizonyosan elrontottam volna valamit. A díjazás így viszont arról szól, hogy vélhetőleg jól végzem, végezzük a munkánkat. Mikor arra gondolok, hogy érdemes-e, elsősorban a Teremtőnek mondhatok köszönetet azért a lehetőségért, hogy mindezt tehetem, és elvégezhetem. Néhány napja temettük el kollégámat, Tóthfalussy Györgyöt, a Törökbálinti Községi Újság felelős szerkesztőjét. Halálos ágyánál beszélgetve rákérdeztem: mondd, érdemes? Azt válaszolta: nem. A lapkészítésre szánt időt inkább a barátaira, családjára fordítsa az ember. Biztos vagyok benne: csak az elkeseredés mondatta vele azt, hogy nem érdemes. A szívével viszont ellenkezőképp látta a helyzetet. Ő meghalt, lapját – annak minden nyűgjével s örömeivel együtt – két gyermekére hagyta. És ők csinálják tovább...

Regionális műhely

– A Krónikán kívül még számos eredmény fűződik nevedhez. Műhelyed, ahol több helyi lap is készül (pl.: a tárnoki, bicskei, törökbálinti, pátyi stb.), lassan regionális központtá alakul. Már jó ideje fecsegünk itt, de jóformán egy szót sem ejtettünk a Biatorbágy Kultúrájáért Alapítványról, a Szily-kápolna helyreállításáról, a Biatorbágyi Költők Antológiájáról, Adam Sager imakönyvéről és más neves kiadványokról. Főállásodról, a História folyóiratról. Nem is folytatom a felsorolást, inkább azt kérdezném: mennyire az életed részei ezek a munkák? Csak kiegészített a Krónikát, vagy ugyanúgy saját „gyermekeid”?

– Az életemet elsősorban a Biatorbágyi Krónika kiadására, szerkesztésére tettem fel. Ha egészségem, a körülmények engednek, végzem is, amíg tudom. De minden más is közel áll a szívemhez abból, amit csinállok. Ha elkészül egy-egy kiadvány, rögtön a kezemből veszem, a szememmel „simogatom” – aztán felbosszantom magam, mert rátalálok a hibákra. A feleségem gyakran mondja: olyan szeretettel lapozgatom a „nyomdafriess” munkákat, mintha a saját gyermekeim lennének. Ahelyett persze, hogy a vér szerinti gyermekeimmel törődnek többet. Hál’istennek elnézik ezt nekem. Nem szólnak amiatt, hogy nem építkezéssel, vagy kocsivásárlással foglalkozom. Igaz, lassan össze kellene szednem magam, a ház egy részén már omlik a vakolat...

– Az előbb azt mondtad, 1991-ben ötven évét adtál magadnak. Ezek szerint 2041-ig biztosítva a Krónika megjelenése?

– Olyannyira, hogy már játékból azt is eldöntöttem: a következő évtizedekben a lap bekötött évfolyamai milyen színű bőrkötést kapjanak.

Nánási Tamás